

Наталя Юріївна ЄРШОВА

кандидат економічних наук,
доцент кафедри економічного аналізу та обліку,
Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»
E-mail: natalia_jershova@mail.ru

**МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ДО ОЦІНЮВАННЯ СТРАТЕГІЧНОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВ
НА ОСНОВІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПЛАТФОРМИ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІНСЬКОГО
ОБЛІКУ**

Єршова, Н. Ю. Методичний підхід до оцінювання стратегічної стійкості підприємств на основі інформаційної платформи стратегічного управлінського обліку [Текст] / Наталя Юріївна Єршова // Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол. : В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. – Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету “Економічна думка”, 2016. – Том 23. – № 2. – С. 51-59. – ISSN 1993-0259.

Анотація

Вступ. Забезпечення стійкого розвитку підприємства у довгостроковій перспективі актуалізує запровадження дієвих механізмів оцінювання загроз внутрішнього та зовнішнього середовища з метою нівелювання їх впливу на стійкість підприємства. Це потребує пошуку методичних підходів до оцінювання стратегічної стійкості підприємств, котрі б давали можливість із високим ступенем достовірності визначати її рівень, виявляти своєчасно загрози. Формування та розвиток стратегічного управлінського обліку має сприяти вирішенню проблеми формування та подання інформації при оцінюванні стратегічної стійкості підприємств.

Мета. Мета дослідження полягає в обґрунтуванні авторської методики оцінювання стратегічної стійкості підприємств на основі обліково-аналітичних даних стратегічного управлінського обліку.

Методологія дослідження. Методологія ґрунтується на системному підході, за допомогою якого здійснювалось поєднання складних економічних явищ у єдиний процес. Структурний підхід застосований для розробки послідовного алгоритму дій як основа методичного підходу до оцінювання стратегічної стійкості. Концепція збалансованості лежить в основі декомпозиції показників. Теорію нечітких множин використано для оцінки стратегічної стійкості підприємств.

Результати. Методичний підхід до оцінювання стратегічної стійкості підприємств базується на поєднанні прийомів діагностики з інструментарієм теорії нечітких множин і передбачає ранжування стратегічної стійкості підприємств залежно від рівня досягнутого ними значення на дуже низький, низький, достатній, високий, граничний рівні. Запропоновано алгоритм оцінювання стратегічної стійкості підприємства, який структурно містить підготовчий, аналітичний та оцінювальний етапи. Обґрунтовано використання теорії нечітких множин до завдання оцінювання стратегічної стійкості підприємства, що надало можливість, з одного боку, звести якісні експертні оцінки до кількісних, числових (правда, нечітких). З іншого боку – дозволило внести в модель поряд з фінансовими показниками нефінансові. Використання пелюсткової діаграми надало можливість унаочнення результатів оцінювання стратегічної стійкості за всіма складовими з можливістю проведення порівняльного аналізу. Проведені дослідження засвідчують, що застосування запропонованої методики в практичній діяльності вітчизняних підприємств підвищить аналітичні можливості діагностики та забезпечить здійснення багаторівневого оцінювання стратегічної стійкості підприємств.

Ключові слова: стратегічна стійкість; алгоритм оцінювання стратегічної стійкості; стратегічний управлінський облік; теорія нечітких множин.

Natalya Yuriyivna YERSHOVA

PhD in Economics,
Associate Professor,
Department of economic analysis and accounting,
National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute"
E-mail: natalia_iershova@mail.ru

**METHODOLOGICAL APPROACH FOR THE EVALUATION
OF THE STRATEGIC STABILITY OF ENTERPRISES
ON THE BASIS OF INFORMATION PLATFORM OF STRATEGIC MANAGEMENT
ACCOUNTING**

Abstract

Introduction. Ensuring the sustainable development of the company in the long run actualises the introduction of effective mechanisms for threats evaluation of the internal and external environment in order to neutralize their impact on the stability of the company. This fact requires the necessity to look for methodical approaches to the evaluation of strategic stability of enterprises that have enabled a high degree of reliability in order to determine its level and to detect threats in time. Organisation and development of strategic management accounting should contribute to the formation and presentation of information in the process of assessing the strategic stability of enterprises.

Goal. The purpose of the study is to substantiate the author's methods of enterprises strategic stability evaluating on the basis of accounting and analytical data of the strategic management accounting.

Research Methodology. The methodology is based on a systems approach. With the help of this approach it is implemented a combination of complex economic phenomena in a single process. The structural approach is used to develop a consistent algorithm acts as a basis methodical approach to the evaluation of strategic stability. The concept of balance is the basis for decomposition of indicators. The theory of fuzzy sets has been used to assess the strategic stability of enterprises.

Results. The methodical approach to the evaluation of strategic stability of enterprises is based on a combination of methods of diagnostics tools of the theory of fuzzy sets. It provides strategic sustainability ranking of companies. According to the level they have achieved their value can be determined as very low, low, adequate, or high one. We have proposed the algorithm for the evaluation of strategic stability of the company, which includes structural preparatory, analytical and evaluation stages. The application of the theory of fuzzy sets to the task of evaluating the strategic stability of the company has been grounded. This fact made it possible, on the one hand, reduce quality expert evaluation to quantitative or numerical (though they are unclear). On the other hand it allowed to introduce non-financial indicators along with financial indicators into the model. The use of petal chart has provided an opportunity to illustrate the results of the evaluation of strategic stability of all components with the ability to conduct a comparative analysis.

Our results of the investigation show that the proposed method in practice of domestic enterprises can raise analytical capabilities of diagnostics and implement multi-evaluation of strategic stability of enterprises.

Keywords: strategic stability; evaluation algorithm of strategic stability; strategic management accounting; theory of fuzzy sets.

JEL classification: D22, M41, C81

Вступ

Забезпечення стійкого розвитку підприємства у довгостроковій перспективі актуалізує запровадження дієвих механізмів оцінювання загроз внутрішнього та зовнішнього середовища з метою нівелювання їх впливу на його стійкість. Це потребує пошуку методичних підходів до оцінювання стратегічної стійкості підприємств, котрі б давали можливість із високим ступенем достовірності визначати її рівень, виявляти своєчасно загрози. Формування та розвиток стратегічного управлінського обліку може сприяти вирішенню проблеми формування та подання інформації при оцінюванні стратегічної стійкості. Питання оцінювання стійкого розвитку підприємства неодноразово піднімалися у працях таких відомих економістів, як І. Ансофф [1], В. Пастухова [2], В. Пономаренко [3], О. Василенко [4], І. Ермоленко [5], В. Галушко [6] та ін. Розвитку інформаційно-аналітичного забезпечення стратегічного управління та управління стійким розвитком присвячені праці С. Голова [7], А. Глушенко [8], Е. Самєдової [8], А. Пилипенка [9] та ін. За результатами досліджень, звітність у галузі стійкого розвитку у 2012 році складає відповідно 35 %, у 2013 році 41 %, у 2014 році 45 % компаній, при цьому, за даними досліджень, майже третина великих компаній ринків, що розвиваються, при підготовці фінансових звітів

використовують систему звітності «Глобальна ініціатива зі звітності (GRI)», тобто вважають за доцільне аналізувати свою діяльність комплексно: з позицій економічної, екологічної та соціальної результативності [11]. Динамічність бізнесу, посилення конкурентного ландшафту впливають на стійкість функціонування та розвитку підприємств, тому вдосконалення методичного забезпечення оцінювання стратегічної стійкості є актуальним.

Мета та завдання статті

Мета полягає в обґрунтуванні авторської методики, яка базується на поєднанні прийомів діагностики з інструментарієм теорії нечітких множин і передбачає ранжування стратегічної стійкості підприємств залежно від рівня досягнутого ними значення на дуже низький, низький, достатній, високий, граничний. Завданнями є розробка алгоритму дій як основи методичного підходу до оцінювання стратегічної стійкості підприємств; проведення апробації запропонованого методичного підходу для оцінювання стратегічної стійкості машинобудівного підприємства.

Методологія ґрунтується на системному підході, за допомогою якого здійснювалось поєднання складних економічних явищ у єдиний процес. Структурний підхід застосований для розробки послідовного алгоритму дій як основа методичного підходу до оцінювання стратегічної стійкості. Концепція збалансованості використана при декомпозиції показників.

Виклад основного матеріалу дослідження

Стійкий розвиток підприємства визначається можливостями підприємства адаптуватися до впливів зовнішнього середовища на основі вибору найбільш обґрунтованих управлінських дій в інтересах самого підприємства і суспільства загалом. При цьому необхідно враховувати, що підприємство – це складна система, яка володіє внутрішньою цілісністю, має свої внутрішні зв'язки, так і зв'язок із зовнішнім середовищем. Тому зміна однієї із складових цієї системи обов'язково торкнеться і викличе зміни в інших складових.

Вирішення завдань обліково-аналітичного забезпечення управління стратегічною стійкістю підприємства може бути отримане в системі стратегічного управлінського обліку, тому що: по-перше, така система орієнтована на збір стратегічно важливої інформації фінансового і нефінансового характеру; по-друге, система функціонує у тісній взаємодії з фахівцями вищої ланки, що дозволяє акумулювати їх знання; по-третє, з'являється можливість вирішення слабо формалізованих задач із залученням відповідного інструментарію.

Методичний підхід до оцінювання стратегічної стійкості підприємства структурно містить наступні етапи (рис. 1):

Етап 1 – підготовчий (розробка методичного інструментарію оцінювання стратегічної стійкості підприємства).

Етап 2 – аналітичний (здійснення аналітичних процедур з метою визначення інтегральної оцінки стратегічної стійкості підприємства).

Етап 3 – оцінювання.

На першому етапі формуються агреговані показники стратегічної стійкості (I_i) відповідно до концепції збалансованості. Функціонування підприємства в межах концепції стійкого розвитку передбачає, насамперед, збалансований розвиток трьох складових – економічної (I_A), екологічної (I_B) та соціальної (I_C). Агреговані показники визначаються підприємством самостійно і формуються в межах кожної зі складових з урахуванням особливостей та специфіки діяльності окремого підприємства. Необхідно зазначити, що складність формування інформаційної бази оцінювання стратегічної стійкості підприємства полягає:

- в її багатопрофільності, пов'язаній із здійсненням підприємством різних видів діяльності і комплексом різного роду робіт з управління цими видами діяльності;
- у відмінних одна від одної умовах та правилах формування інформації в підсистемах: бухгалтерської, фінансової, управлінської (виробничої) звітності;
- у відмінності цільової спрямованості сформованої інформації: у часі (щодо діяльності у минулих звітних періодах, про поточну діяльність, про діяльність на перспективу), за напрямками використання (у плануванні, аналізі та ін.), щодо внесення в інформацію кількості об'єктів та ін.;
- в можливостях систематизації і обробки інформації за допомогою професійних, локальних, загальноприйнятих і стандартизованих комп'ютерних програм і баз даних.

Слід зазначити, що, крім перерахованих факторів, на формування інформаційної бази оцінювання стратегічної стійкості підприємства впливають технології її формування і організація інформаційних потоків, що забезпечують зв'язок інформаційних підсистем. Під технологічним процесом розуміється упорядкована послідовність взаємопов'язаних дій, які виконуються з моменту виникнення інформації до отримання результатів. Технологічний процес складається з операцій, які складають комплекс здійснюваних технологічних дій по перетворенню інформації.

До переліку показників для оцінювання агрегованих показників стратегічної стійкості підприємства (x_j) доцільно залучати показники як фінансового, так і нефінансового характеру, які формуються в системі стратегічного управлінського обліку.

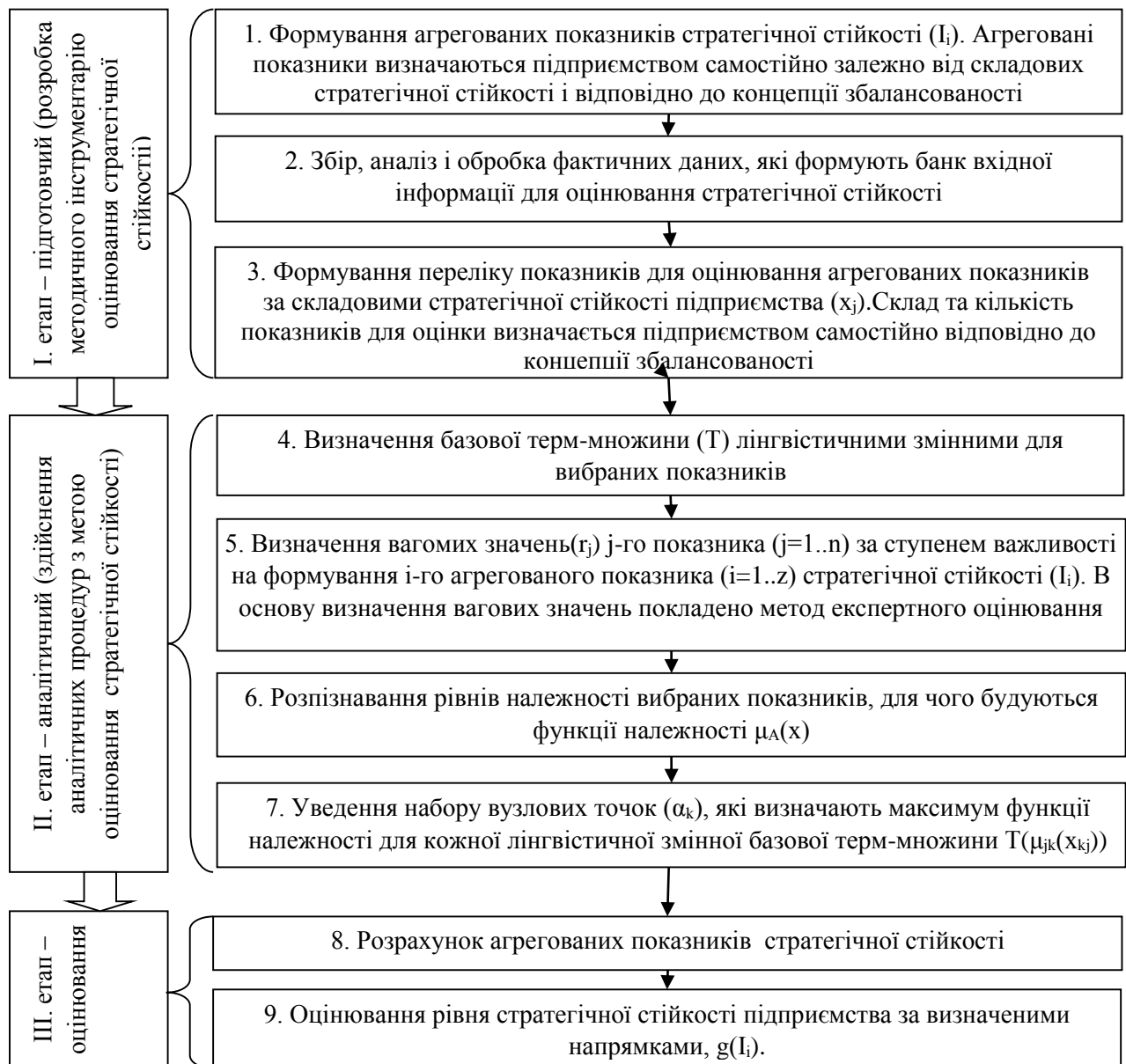

Рис. 1. Алгоритм оцінювання стратегічної стійкості підприємства (авторська розробка)

Необхідність урахування значної кількості різномірних і взаємопов'язаних факторів в умовах, коли ці взаємозв'язки не завжди зрозумілі і очевидні і можуть залишатися невідомими до деякого моменту часу, вимагає застосування особливого методологічного інструментарію оцінювання стратегічної стійкості підприємства. Таким інструментом, на нашу думку, може виступати апарат теорії нечітких множин (ТНМ). Теорія нечітких множин є апаратом формалізації одного з видів невизначеності, яка виникає при моделюванні реальних об'єктів. У межах теорії нечітких множин розроблений апарат формалізації змістовно значущих понять, прикладами яких є «стійка ситуація», «високий рівень безпеки», «стійкий фінансовий стан» та інші. Таким чином, з'являється можливість звести якісні експертні оцінки до кількісних, числових (правда, нечітких). З іншого боку, нечіткі множини надають експерту більшу гнучкість при оцінюванні кількісних показників і дозволяють залучити в модель поряд з фінансовими показниками нефінансові. У межах ТНМ формується терм-множина (T) – це множина всіх можливих значень лінгвістичної змінної (A), значеннями якої можуть бути слова або словосполучення природної мови [12; 13]. Моделювання передбачає побудову бінарної (добре-погано, високий-низький), три -

(низький, середній, високий) або п'ятирівневої (занадто низький, низький, середній, високий, занадто високий) базової терм-множини [13].

Далі визначається система ваг (r_j) відібраних показників, тобто для кожного показника x_i зіставляється рівень його значущість для оцінки r_j . Якщо рівні значущості всіх показників приймаються як рівнозначні, то коефіцієнт r_j при розрахунках буде дорівнює $1/m$. Якщо рівні значущості нерівнозначні, r_j розраховується за правилом Фішберна [14]:

$$r_j = 2(m - j + 1) / m(m + 1) \quad (1)$$

де m – кількість показників, j – рівень значущості показника.

Розпізнавання рівнів належності вибраних показників відбувається за функцією належності $\mu_A(x)$ для кожної лінгвістичної змінної базової терм-множини T . Функція належності $\mu_A(x)$ – функція, областю визначення якої є носій x , а областю значень – одиничний інтервал $[0,1]$. Що вище $\mu_A(x)$, то вище оцінюється ступінь належності елемента носія до нечіткої множини A .

На наступному етапі необхідно сформувати набір вузлових точок (α_k), які визначають максимум функції належності для кожної лінгвістичної змінної $\mu_{jk}(x_{kj})$. Тоді лінгвістичні змінні в сукупності з набором вузлових точок за теорію нечітких множин є дво-, три-, п'ятирівневим нечітким 01-класифікатором, залежно від результатів моделювання [12; 13].

Далі для кожного з відібраних на кроці 3 (рис.1) показників будується класифікатор (дво -, три -, п'ятирівневий нечіткий 01-класифікатор), завдяки чому можна перейти від набору окремих показників до агрегованого показника стратегічної стійкості I_i , значення якого розпізнається також завдяки класифікатору. Кількісне значення агрегованого показника стратегічної стійкості визначається за формулою подвійної адитивної згортки:

$$g(I_i) = \sum_{k=1}^p \alpha_k \sum_{j=1}^m r_j \mu_{jk}(x_{kj}), \quad (2)$$

де α_k – вузлові точки класифікатора ($k=1..5$), r_j – вага j -го фактору у згортці ($j=1..7$), $\mu_{jk}(x_{kj})$ – значення функції належності k -го якісного рівня відносно поточного значення j -го фактора.

Результати оцінювання стратегічної стійкості підприємства за складовими пропонуємо проводити на відповідних осях пелюсткової діаграми, яка надає можливість порівнювати величини декількох значень, кожна з яких відповідає точці на осі, декільком періодам, еталонним значенням. Кількість осей відповідає кількості складових стратегічної стійкості. За результатами оцінювання стратегічної стійкості приймаються управлінські рішення і рекомендації, коригуються цілі і методи управління стійким розвитком.

Надалі стисло представлено розрахунок оцінювання стратегічної стійкості машинобудівного підприємства м. Харкова, яке проведено при розробці Стратегії розвитку Харківської області [15]. Експертна група з 10 експертів з числа фахівців та керівників цього підприємства визначили наступні складові стратегічної стійкості: економічну, екологічну, соціальну. Далі наведено оцінювання стратегічної стійкості за агрегованим показником економічної стійкості. Оцінювання інших складових відбувалося аналогічним шляхом. Експертами був визначений набір показників для оцінювання рівня агрегованого показника за економічною стійкістю за фінансовими та нефінансовими показниками. Для відібраних показників інтервали значень нечітких лінгвістичних змінних: «дуже висока», «висока», «середня», «низька», «дуже низька», - визначені експертами. Для кожної лінгвістичної змінної введені параметри основних функцій належності (3-7) і вузлові точки $\alpha_k = (0,1; 0,3; 0,5; 0,7; 0,9)$ [12, 13].

$$\mu_1(x) = \begin{cases} 1, & 0 \leq x < 0,15; \\ 10(0,25 - x), & 0,15 \leq x < 0,25; \\ 0, & 0,25 \leq x \leq 1. \end{cases} \quad (4)$$

$$\mu_2(x) = \begin{cases} 1, & 0 \leq x < 0,15; \\ 10(x - 0,25), & 0,15 \leq x < 0,25; \\ 1, & 0,25 \leq x < 0,35; \\ 10(0,45 - x), & 0,35 \leq x < 0,45; \\ 0, & 0,45 \leq x \leq 1. \end{cases} \quad (3)$$

$$\mu_3(x) = \begin{cases} 1, & 0 \leq x < 0,35; \\ 10(x - 0,35), & 0,35 \leq x < 0,45; \\ 1, & 0,45 \leq x < 0,55; \\ 10(0,65 - x), & 0,55 \leq x < 0,65; \\ 0, & 0,65 \leq x \leq 1. \end{cases} \quad (5)$$

$$\mu_4(x) = \begin{cases} 1, & 0 \leq x < 0,55; \\ 10(x - 0,55), & 0,55 \leq x < 0,65; \\ 1, & 0,65 \leq x < 0,75; \\ 10(0,85 - x), & 0,75 \leq x < 0,85; \\ 0, & 0,85 \leq x \leq 1. \end{cases} \quad (6)$$

$$\mu_5(x) = \begin{cases} 1, & 0 \leq x < 0,75; \\ 10(x - 0,575), & 0,75 \leq x < 0,85; \\ 1, & 0,685 \leq x < 1. \end{cases} \quad (7)$$

З метою визначення ваг (r_j) відібраних показників, експертним методом оцінювалися рівні значущості показників. У результаті рівні значущості були визначені як нерівнозначні. З метою ранжування показників та визначення ступеня узгодженості думок експертів проведено ранжування показників за ступенем важливості при оцінюванні стратегічної стійкості, побудовано матрицю перетворюваних рангів і матрицю нормованих ваг. Групова думка експертів побудована центроїдним методом [16]. Оцінка узгодженості думок експертів проведена на основі розрахунку множинного коефіцієнта рангової кореляції при наявності зв'язаних рангів (W). У результаті отримано значення коефіцієнта конкордації $W=0,742$. Перевірка статистичної значущості коефіцієнта конкордації проведена за χ^2 критерієм Пірсона. Розрахункове значення χ^2 при рівні значимості $p=0,05$ і відповідному рівні свободи 9, дорівнює: $22,2 > 12,6$, що з довірчою вірогідністю 98 % підтверджує статистичну значущість розрахованого коефіцієнта конкордації і висновок про узгодженість думок експертів [17]. Результати ранжування відібраних показників центроїдним методом та визначення ваги кожного з показників за методом Фішберна наведено у таблиці 1.

Таблиця 1. Результати ранжування показників та вага кожного з показників за методом Фішберна (авторська розробка)

Показники для оцінювання економічної стратегічної стійкості(I_A)	Вага, r_j	Ранг	Значущість за формулою Фішберна
динаміка іміджу і ділової репутації (x_1)	0,221	1	0,25
динаміка частки ринку підприємства (x_2)	0,121	4	0,1429
коефіцієнт фінансової стійкості (x_3)	0,079	7	0,0357
рентабельність реалізованої продукції (x_4)	0,099	5	0,1071
коефіцієнт поточної ліквідності (x_5)	0,089	6	0,0714
рентабельність власного капіталу (x_6)	0,201	2	0,2143
ефективність стратегічного управління (x_7)	0,19	3	0,1786

Далі, відповідно до алгоритму, зображеного на рисунку 1, для оцінювання стратегічної економічної стійкості підприємства розраховано рівні належності μ_{jk} нечітким підмножинам із терм-множини значень змінної. В основі – матриця з відібраними якісними рівнями: «дуже висока», «висока», «середня», «низька», «дуже низька», – це стовпчики матриці, відібрані показники – її строки, клітинки їх перетину – рівні належності до якісних рівнів. Результати розрахунку наведено у таблиці 2.

Таблиця 2. Матриця рівнів належності μ_{jk} нечітким підмножинам із терм-множини значень змінної

Показник	Функції належності для рівнів стратегічної економічної стійкості				
	занадто висока, μ_1	висока, μ_2	середня, μ_3	низька, μ_4	занадто низька, μ_5
x_1	0	1	0	0	0
x_2	1	0	0	0	0
x_3	1	0	0	0	0
x_4	1	0	0	0	0
x_5	1	0	0	0	0
x_6	0	1	0	0	0
x_7	0	1	0	0	0

Розрахунок агрегованого показника оцінювання стратегічної економічної стійкості проводився за формулою (2). Результати його розрахунку наведено у таблиці 3. Лінгвістичне розпізнавання рівня стратегічної економічної стійкості підприємства проведено на основі таблиці 4.

За визначеним рівнем агрегований показник стратегічної економічної стійкості підприємства належить до високого. За аналогічним алгоритмом для підприємства розраховані агреговані показники стратегічної екологічної та соціальної стійкості з відповідними рівнями 0,38 та 0,522. Результати оцінювання та порівняння з еталонними значеннями по підприємству зображено на рисунку 2.

Розвиток аналітичних функцій стратегічного управлінського обліку спрямований на забезпечення інформацією керівників з метою управління стратегічною стійкістю і відображення інформації в управлінській звітності. Інформацію щодо стратегічної стійкості можна подати у вигляді відкритої звітності. Таким чином отримують свій подальший розвиток принципи повноти та релевантності звітних даних, за рахунок того, що поряд з відомостями поточного або загального характеру в ній з'являються дані про можливості і загрози для підприємства. Вибір методу оцінювання стратегічної стійкості залежить від точності одержуваних оцінок, складності проведених обчислень, інтуїтивного розуміння алгоритму розрахунків та інших факторів, що забезпечують зручність у практичному застосуванні методу. Так у багатьох роботах стверджується, що нечітко-множинний інструментарій у багатьох випадках простіше імовірнісних методів. Навіть дослідники, які стверджують спорідненість двох підходів, вказують, що теорія нечітких множин може бути більш доступною для практичного використання.

Таблиця 3. Результати розрахунку агрегованого показника економічної стратегічної стійкості підприємства

Якісні рівні, k	Вузлові точки, α_k	Розрахунок внутрішньої згортки $\sum_{j=1}^m r_j \mu_{jk}(x_{kj})$	Агрегований показник економічної стратегічної стійкості, I_A
1	0,9	0,3571	0,771
2	0,7	0,6429	
3	0,5	0	
4	0,3	0	
5	0,1	0	

Таблиця 4. Класифікатор рівнів агрегованого показника стратегічної економічної стійкості підприємства, I_A (авторська розробка)

Інтервал значень	Лінгвістичне значення змінної, A
[0; 0,2]	Дуже низький рівень стратегічної економічної стійкості
[0,2; 0,4]	Низький рівень стратегічної економічної стійкості
[0,4; 0,6]	Достатній рівень стратегічної економічної стійкості
[0,6; 0,8]	Високий рівень стратегічної економічної стійкості
[0,8; 1,0]	Граничний рівень стратегічної економічної стійкості

Рис. 2. Результати оцінювання стратегічної стійкості підприємства та порівняння з еталонними значеннями (авторська розробка)

Висновки та перспективи подальших розвідок

Проведені дослідження засвідчують, що застосування запропонованої методики в практичній діяльності вітчизняних підприємств підвищить аналітичні можливості діагностики та забезпечить здійснення багаторівневого оцінювання стратегічної стійкості підприємств. Перевага цього методу полягає в можливості отримання результируючого значення, що визначається як середньозважена за всіма вибраними показниками, з одного боку, і за усіма якісними рівнями цих показників, з іншого. Запропонований метод дозволяє залучати в модель поряд з фінансовими показниками нефінансові. При цьому формалізація процесу оцінювання, по-перше, уможливить коректне використання аналітичних прийомів на основі збалансованого підходу, по-друге, підвищить обґрунтованість та надійність стратегічних управлінських рішень із забезпечення стійкого функціонування та розвитку підприємств.

Список літератури

1. Ансофф, И. Н. Стратегический менеджмент: классическое издание [Текст] / И. Ансофф. — СПб.: Питер, 2011. — 344 с.
2. Пастухова, В. В. Стратегічне управління підприємством: філософія, політика, ефективність : монографія [Текст] / В. В. Пастухова. – К.: Київ. нац. торг.-екоп. ун-т, 2002. – 302 с.
3. Пономаренко, В. С. Стратегічне управління розвитком підприємства : монографія [Текст] / В. С. Пономаренко. – Х.: ХДЄУ, 2002. – 639 с.
4. Василенко, О. В. Менеджмент устойчивого развития предприятий [Текст]: монография / О. В. Василенко. – К. : Центр учебной лит-ры, 2005. – 648 с.
5. Ермоленко, И. И. Стратегическая устойчивость корпоративных предпринимательских объединений [Текст]/ И. И. Ермоленко, Г. С. Мерзликина // Российское предпринимательство. – 2009. – № 12. – Вып. 1 (148). – С. 52-56.
6. Галушко, В. Б. Механізм забезпечення стратегічної стійкості підприємства : автореф. дис. ... канд. екоп. наук : 08.00.04 / В. Б. Галушко / Київ. нац. екоп. ун-т ім. В. Гетьмана. – К., 2010. – 20 с.
7. Голов, С. Ф. Управлінський облік [Текст] / С. Ф. Голов. – 3-тє вид. – К.: Лібра, 2006. – 704 с.
8. Глущенко, А. В. Концептуальные основы управленческого учета [Текст] / А. В. Глущенко, Э. Н. Самедова // Финансы. Бухгалтерский учет. – 2012. – №2(12). – С.181-187.
9. Пилипенко, А. А. Організація обліково-аналітичного забезпечення стратегічного розвитку підприємства [Текст] / А. А. Пилипенко. – Х.: ХНЕУ, 2007. – 276 с.
10. Корпоративний Регістр [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: CorporateRegister.com
11. Global Reporting Initiative. Руководство по отчетности в области устойчивого развития [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.globalreporting.org/.../Russian-G3-Reporting-Guidelines.pdf>.
12. Zadeh, L. A. Fuzzy sets as a basis for a theory of possibility / L. A. Zadeh // Fuzzy Sets and Systems, 1978, – Vol. 1.– P. 3-28.
13. Недосекин, А. О. Методологические основы моделирования финансовой деятельности с использованием нечетко-множественных описаний: автореф. дис. ... доктор екоп. наук. / А. О. Недосекин. – СПб, 2004. – 28 с
14. Фишберн, П. Теория полезности для принятия решений [Текст] / П. Фишберн. – М. : Наука, 1978. – 352 с.
15. Стратегія розвитку Харківської області на період до 2020 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://old.kharkivoda.gov.ua/documents/16203/1088.pdf>.
16. Темнышов, А. А. Математическое моделирование адаптивных экспертных систем статистической обработки информации: автореф. дис. ... канд. техн. наук/ А. А. Темнышов. – Воронеж: Воронежский институт МВД России, 2010. – 16 с.
17. Гмурман, В. Е. Теория вероятностей и математическая статистика [Текст] / В. Е. Гмурман. – 9-е изд. – М.: Высшая школа, 2003. – 479 с.

References

1. Ansoff, Y. N. (2011). *Stratehicheskiy menedzhment: klassicheskoe izdanie*. Sankt-Peterburg: Pyter.
2. Pastukhova, V. V. (2002). *Stratehichne upravlinnya pidpryyemstvom: filosofiya, polityka, efektyvnist'*. Kyiv: Kyivskyy natsionalnyy torhivelno-ekonomichnyy universytet.
3. Ponomarenko, V. S. (2002). *Stratehichne upravlinnya rozvytkom*. Kharkiv: KhDYeU.
4. Vasylenko, O. V. (2005). *Menedzhment ustoychyvoho razvytyya predpryyatyuy*. Kyiv : Tsentr uchebnoy lyteratury.
5. Ermolenko, Y. Y. & Merzlykyna, H. S. (2009). *Stratehicheskaya ustoychivost' korporativnykh predprinimatel'skikh obyedineniy. Rossiyskoe predprinimatel'stvo*, 12, 1 (148), 52-56.
6. Halushko, V. B. (2010). *Mekhanizm zabezpechennya stratehichnoyi stiykosti pidpryyemstva*. Kyiv: Kyivskyy natsionalnyy ekonomichnyy universytet imeni V. Het'mana.

-
7. Holov, S. F. (2006). *Upravlins'kyi oblik*. Kyiv: Libra.
 8. Hlushchenko, A. V. & Samedova, E. N. (2012). Kontseptual'nye osnovy upravlencheskoho ucheta. *Fynansy. Bukhhalterskiy uchet*, 2(12), 181-187.
 9. Pylypenko, A. A. (2007). *Orhanizatsiya oblikovo-analitychnoho zabezpechennya stratehichnoho rozvytku pidpryyemstva*. Kharkiv: KhNEU.
 10. *Korporatyvnyy Rehistr*. (2015). Retrieved from: CorporateRegister.com
 11. *Global Reporting Initiative. Rukovodstvo po otchetnosti v oblasti ustoychivoho rozvytyya*. (2015). Retrieved from: <https://www.globalreporting.org/.../Russian-G3-Reporting-Guidelines.pdf>.
 12. Zadeh, L. A. (1978). Fuzzy sets as a basis for a theory of possibility. *Fuzzy Sets and Systems*, 1, 3-28.
 13. Nedosekyn, A. O. (2004). *Metodolohichskie osnovy modelirovaniya finansovoy deyatel'nosti s ispol'zovaniem nechetko-mnozhestvennykh opisaniy*. SPb
 14. Fyshbern, P. (1978). *Teoriya poleznosti dlya prinyatiya resheniy*. Moscow : Nauka.
 15. *Stratehiya rozvytku Kharkivs'koyi oblasti na period do 2020 roku*. (n.d.). Retrieved from: <http://old.kharkivoda.gov.ua/documents/16203/1088.pdf>.
 16. Temnyshov, A. A. (2010). *Matematicheskoe modelirovanie adaptivnykh ekspertnykh sistem statisticheskoy obrabotki informatsii*. Voronezh: Voronezhskiy institut MVD Rossii.
 17. Hmurman, V. E. (2003). *Teoriya veroyatnostey i matematicheskaya statistika*. Moscow: Vysshaya shkola.

Стаття надійшла до редакції 27.03.2016 р.